

PRODUSE DE ÎMBRĂCĂMINTE FUNCȚIONALĂ PENTRU PERSOANE CU DIZABILITĂȚI FIZICE – STUDII INIȚIALE

Elena FLOREA-BURDUJA^{1,2*},
Aliona RARU^{1,3}

¹Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași, Facultatea Design Industrial și Managementul Afacerilor, Domeniul Inginerie Industrială, Iași, România

²Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Textile și Poligrafie, Departamentul Design și Tehnologii în Textile și Poligrafie, Chișinău, republica Moldova

³Universitatea Tehnică a Moldovei, Direcția Management Academic și Asigurarea Calității, Chișinău, republica Moldova

*Autorul corespondent: Florea-Burduja, Elena, elena.florea@mctt.utm.md

Rezumat. Creșterea calității vieții persoanelor cu dizabilități este o problemă foarte importantă a societății, atât la nivel național, cât și internațional. Lucrarea prezintă rezultatele studiului de sinteză a literaturii din domeniul medical și textil. Actualitatea temei este determinată de interesul sporit al specialiștilor din ramură cu privire la necesitatea elaborării produselor funcționale destinate persoanelor cu dizabilități fizice. Rezultatele studiului teoretic se concretizează prin elaborarea diverselor scheme de clasificare a dizabilităților pentru propunerea ulterioară a unor soluții noi de modele destinate persoanelor cu dizabilități fizice.

Introducere

Conform datelor prezentate de Organizația Mondială a Sănătății în anul au fost estimate peste un miliard de persoane ce trăiesc cu o formă de handicap (15% din populația lumii) [1]. Un procent mare din aceste persoane prezintă o dizabilitate fizică, care apare din diverse cauze.

Dizabilitatea este parte a condiției umane. Aproape oricine va avea parte la un moment dat în viața, de o dezabilitare temporară, iar cei care ajung la vârste înaintate vor trece prin momente tot mai frecvente de dificultăți de funcționare.

1. Dizabilitatea. Noțiuni generale, definiții, clasificări

La momentul actual există diverse modele ce pot defini dizabilitatea.

Conform dicționarului de specialitate, dizabilitatea – însumează un număr de limitări funcționale ce pot fi întâlnite la orice populație. Dizabilitatea derivă dintr-o deficiență, dar nu în mod obligatoriu. Dizabilitățile pot fi cauzate de deficiențe (fizice, senzoriale sau intelectuale), de condiții de sănătate (boli psihice), dar depind și de mediu [6].

Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (ICF-HD) a adus progrese în ceea ce privește înțelegerea și măsurarea dizabilității. Aceasta a fost elaborată în cadrul unui proces profund care a implicat participarea unor cadre universitare, medici și al persoanelor cu dizabilități. În cadrul acestei clasificări, problemele care au legătură cu funcționarea umană sunt împărțite în trei zone [2]: **deteriorările, limitările de activități și restricțiile de participare.**

Legea nr. 60 din 30.03.2012 a Republicii Moldova privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități sunt definite **persoanele cu dizabilități** ca persoane cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane. Tot aici **dizabilitatea** este descrisă ca termen generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ și factorii contextualii în care se regăsește.

Conform *Instrucțiunii privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă* din hotărârea Guvernului a Republicii Moldova nr.65 din 23.01.2013, cauzele apariției dizabilității sunt următoarele (Figura 1):

Figura 1. Cauzele apariției dizabilităților

Dizabilitatea nu este doar o problemă de sănătate. Acesta este un fenomen complex care reflectă interacțiunea dintre caracteristicile corpului uman și caracteristicile societății în care trăiește această persoană. Fiecare dizabilitate poate fi încadrată într-un **grad de dizabilitate**. Care poate fi: **ușor, mediu, accentuat și grav**. În figura 2 sunt prezentate principalele tipuri de dizabilități descrise în literatura de specialitate [3].

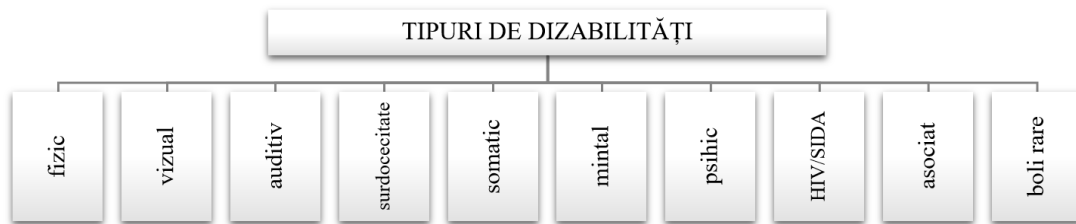

Figura 2. Tipuri de dizabilități

Deficiențele fizice sunt tulburări care afectează forma și funcțiile fizice ale organismului. Se caracterizează prin modificări morfologice mai mult sau mai puțin accentuate, produse de forma și structura corpului și manifestate printr-o creștere excesivă, printr-o tulburare a dezvoltării sau o dezvoltare disproporționată, prin deviații, deformații sau alte defecte de structură, precedate de tulburări funcționale [3].

Clasificarea deficiențelor fizice este greu de realizat, deoarece nu există un criteriu unic de clasificare. De aceea se preferă tipologizarea deficiențelor fizice. În figura 3 este prezentată o astfel de clasificare [4, 12, 13]:

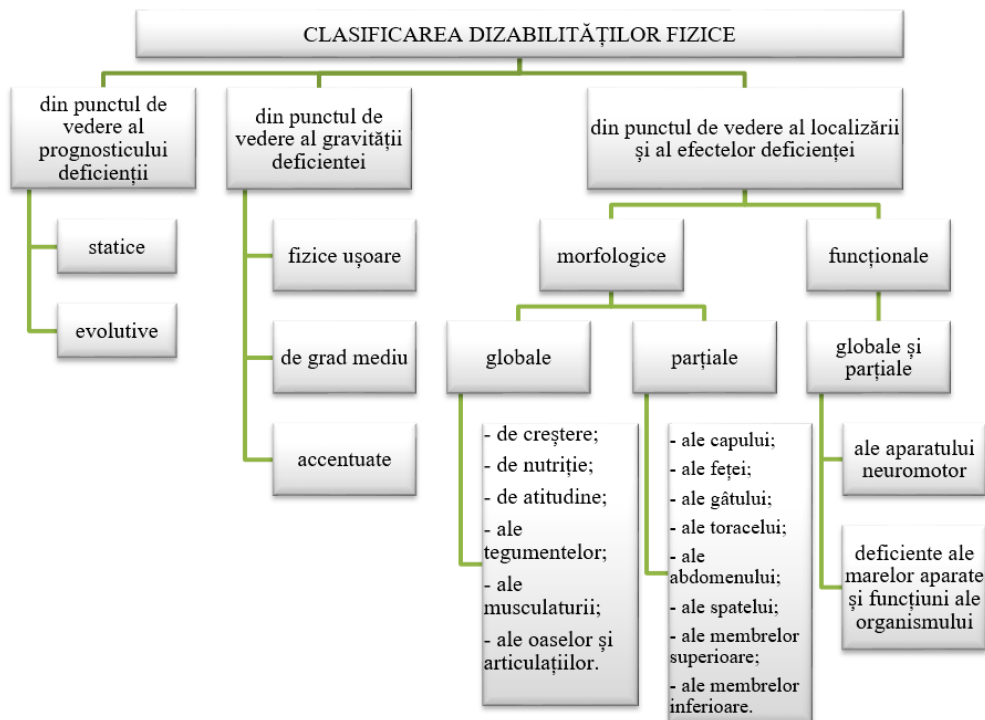

Figura 3. Clasificarea dizabilităților fizice

2. Amputația

Amputația este o dizabilitate fizică ce reprezintă îndepărtarea chirurgicală intenționată a unei extremități a corpului afectată de un traumatism, diverse boli sau intervenții chirurgicale.

Pierderea unei părți a corpului are un impact puternic asupra pacienților. Persoanele cu o amputație se confruntă cu un set complex de sarcini și probleme, care sunt necesare de a fie rezolvate. Se cunoaște că consecințele amputării sunt destul de grave, și acestea le afectează pacienților tot restul vieții [7]. Amputațiile pot fi structurate în trei grupe majore (figura 4) [14].

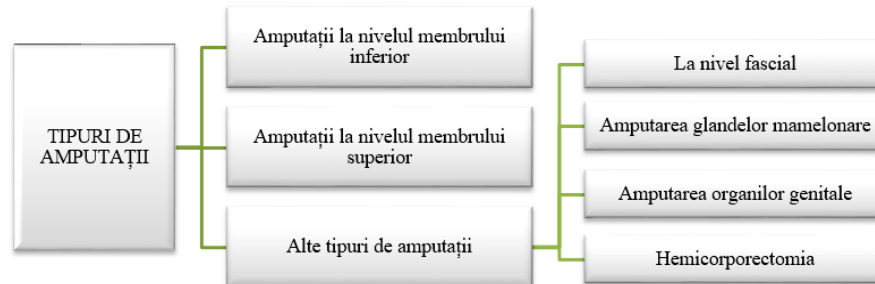

Figura 4. Tipuri de amputații

Conform unor date prezentate în literatura medicală [15, 16, 17] clasificarea amputațiilor membrelor inferioare se face conform următoarelor criterii: după indicații, după termenul de efectuare; după cauză, în raport cu membrul afectat și în raport cu nivelul amputației (Figura 5).

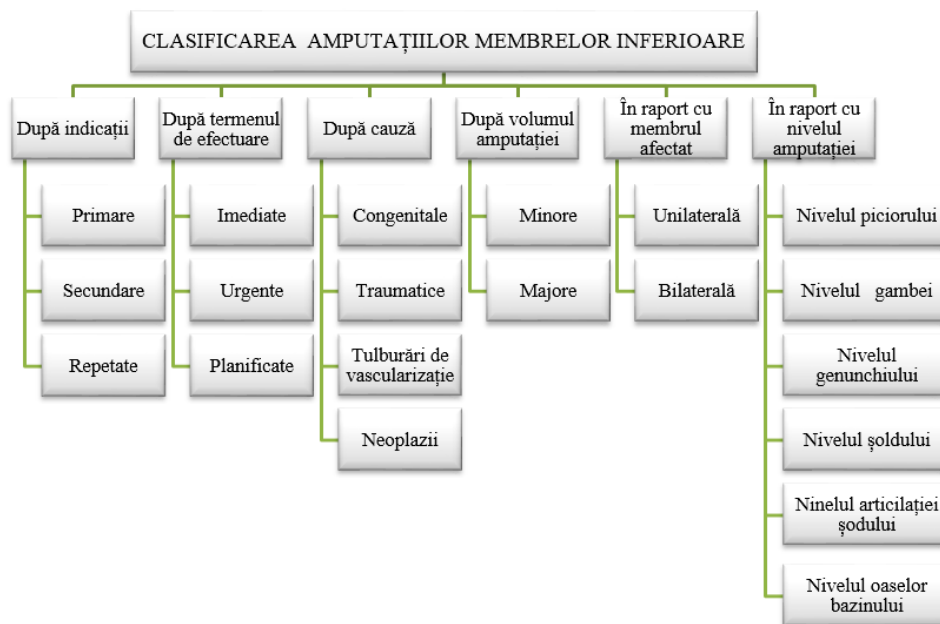

Figura 5. Clasificarea amputațiilor membrelor inferioare

Concluzii

Grupa persoanelor cu dizabilități fizice, este una dintre cele mai vulnerabile și slab protejate categorii, deoarece sunt cele mai limitate în ceea ce privește independența și activitatea de mișcare.

Pentru anul 2030 Federația Internațională a Diabetului preconizează că numărul de persoane cu diabet va crește până la 435 milioane, din care minim 50% vor prezenta operații de amputare. Iar în anul 2050 se prognozează că numărul oamenilor ce vor prezenta amputații de membre inferioare vor ajunge până la 3,6 milioane.

Aceste date alarmante ne fac să găsim diverse metode și mijloace pentru a acționa asupra micșorării acestui număr și să fim gata să oferim produse necesare acestei grupe de purtători.

Domeniul industriei ușoare trebuie să ofere întregul sortiment de produse ce ar corespunde tuturor cerniților înaintate de persoanele cu dizabilități, cu referință la sortimentul necesar la diverse etape de viață, care ar permite rezolvarea problemei majore de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități fizice.

Referințe

1. *Raport Mondial Privind Dizabilitatea*. București: SRMFR, 2012. 353 p.
2. *Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății: CIF. Organizația Mondială a Sănătății, Geneva*. București: Marlink, 2004. 305 p.
3. *Formare în domeniul antidiscriminării și al drepturilor persoanelor cu dizabilități*. Suport de curs realizat cu sprijinul Uniunii Europene prin Instrumentul European pentru Democrație și Drepturile Omului (IEDDO).
4. CLAUDIA, SZABO. Asistența socială în protecția persoanelor cu handicap. Cluj Napoca 2012, http://www.incluziunesociala.ro/uploads/89_protectia_sociala_a_pers_cu_handicap.pdf (vizitat 01.12.2019).
5. CHO, K. Prediction interval estimation in transformed linear models. In: *Statistics Probability Letters*, 2006, 51 (4), pp. 345-350.
6. CÂRNAȚ, T. Dizabilitatea versus persoane cu nevoi speciale. *Revista Națională de Drept*, Nr.6, 2016, 10-15 p.
7. CAROLIN, E. HORNE. Quality of Life in Patients with Prosthetic Legs: A Comparison Study. In: *J Proth and Ortho*, 2009, vol. 21, nr. 3.
8. IROVAN, M., BALAN, S., TUTUNARU, I., ERMURACHE, A. Studii privind produsele de îmbrăcăminte cu efect terapeutic / Studies regarding the apparel inducing a therapeutic effect. În: *Revista Industria Textilă*, 2007, nr. 3, pp. 120-132.
9. FLOREA-BURDUJA, E., RARU, A., IROVAN, M., FARÎMA, D.: Evolution and social necessity aspects in functional clothing products. În: *Annals of the University of Oradea, Fascicle of Textiles Leatherwork*, Oradea, 2020, 21(1) pp. 33-36.
10. RARU, A., FLOREA-BURDUJA, E., IROVAN, M., FARÎMA, D.: General aspects concerning multifunctional fiber textiles. În: *Annals of the University of Oradea Fascicle of Textiles Leatherwork*, Oradea, 2020, 21(1), pp. 109-112.
11. FLOREA-BURDUJA, Elena, RARU, Aliona. Etapele de proiectare a produselor funcționale destinate persoanelor cu dizabilități. În: *Conferința Tehnico-Științifică a Studenților, Masteranzilor și Doctoranzilor, 1-3 aprilie, 2020/ Univ. Tehn. A Moldovei. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2020, 380-383 pp. ISBN 978-9975-45-632-6, ISBN 978-9975-45-634-0 (Vol.2) Vol. 2. – 597 p.*
12. *Clasificarea deficiențelor fizice și psihomotorii* [online] [accesat 18.01.2021]. Disponibil: <https://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/Clasificarea-deficientelor-fiz31.php>.
13. *Deficiențe fizice - tipologii* [online], 2014 [accesat 18.01.2021]. Disponibil: <https://evaluareclinica.wordpress.com/2014/05/>.
14. Dr. Stiuriuc Simona, *Amputația* [online], 2014 [accesat 19.01.2021]. Disponibil: <https://proceduri.romedic.ro/amputatia>.
15. *Ампута́ции и протезирование конечностей* [online], 2012 [accesat 18.01.2021]. Disponibil: <https://studfile.net/preview/4333067/>.
16. *Уровень ампута́ции* [online] [accesat 18.01.2021]. Disponibil: <https://www.ottobock-export.com/ru/prosthetics/information-for-amputees/from-amputation-to-rehabilitation/amputation-level/>.
17. TĂBĂRȚĂ, A., PASCAL, O., ș.a. *Reabilitarea medicală a pacientului cu amputații de membre inferioare*. Protocol clinic național – PCN-324.